

**A KÚRIA
mint felülvizsgálati bíróság**

Pfv.VI.21.081/2013/13.szám

A Kúria a dr. Füredi Péter ügyvéd által képviselt felperesnek a dr. Milcsarek László ügyvéd által képviselt I. r., az először a Matisz Ügyvédi Iroda, ügyintéző: dr. Matisz István ügyvéd majd a J és H Ügyvédi Iroda ügyintéző: dr. Hartai Árpád ügyvéd által képviselt III. r. és IV. r. alperesek ellen szerződések hatálytalanságának a megállapítása iránt a Törvényszéken 10.P.20.181/2012. szám alatt folyamatban volt és az ítéltábla Pf.VI.20.371/2012/5. számú ítéletével befejezett perében a jogerős ítélet ellen a III. és IV. r. alperesek által előterjesztett felülvizsgálati kérelem folytán - tárgyaláson kívül - meghozta a következő

í t é l e t e t :

A Kúria a jogerős ítéletet hatályában fenntartja.

Kötelezi a III. és IV. r. alpereseket egyetemlegesen, hogy 15 napon belül fizessenek meg a felperesnek 100.000 (százezer) forint felülvizsgálati eljárási költséget, valamint felhívásra, az állam részére 510.000 (ötszáztízezer) forint le nem rótt felülvizsgálati eljárási illetéket.

Az ítélet ellen felülvizsgálatnak nincs helye.

I n d o k o l á s :

L. Z. 2008. február 3-án 14.000.000 forint, 2008. június 27-én pedig 11.000.000 forint kölcsönt adott az I. r. alperesnek. Az I. r. alperes a kölcsönöket nem fizette vissza, a hitelező által kezdeményezett 2009. május 29-én és 2009. május 30-án jogerőre emelkedett fizetési meghagyások ezért kötelezték az I. r. alperest a tartozás és járulékai megfizetésére.

2008. november 20-án az I. r. alperes eladta 1.000.000 forintért a G. T. Kft.-ben, 100.000 forintért pedig a T. M. Kft.-ben fennálló üzletrészt fiának a III. r. alperesnek. Az I. r. alperes a vételár átvételét az adásvételi szerződések aláírásával elismerte és nyugtázta. Az I. r. alperes és házastársa a 2009. január 26-án

módosított, 2008. december 8-án kelt adásvételi szerződéssel 3/4 - 1/4 arányban eladták a fiaik, a III. és IV. r. alperesek részére a közös tulajdonukban álló 437 hrsz. alatti ingatlanukat. A tulajdoni arányokat a III. r. alperes által az ingatlanon végzett ráépítésre tekintettel állapították meg, a vételárat pedig - ennek a beruházásnak a figyelmen kívül hagyásával - 16.000.000 forintban határozták meg. A vételár átvételét az eladók a szerződés aláírásával elismerték és nyugtázták. A szerződés szerint az eladók hozzájárultak ahhoz, hogy az ingatlan 2/4 részére ráépítés, 1/4 részére pedig adásvétel jogcímén a III. r., az 1/4 részére pedig adásvétel jogcímén a IV. r. alperes tulajdonjoga kerüljön bejegyzésre az ingatlan-nyilvántartásba. Az I. r. alperes a későbbiekben a szerződések alapján fizetendő vételár iránt indított pert a III. és IV. r. alperesekkel szemben, de keresete elutasításra került, mert az okiratokkal szemben nem tudta bizonyítani, hogy a vételárat ne kapta volna meg.

Az I. r. alperes, akinek a felperesen kívül más hitelezők felé és jelentős tartozásai álltak fenn, vagyonnal már nem rendelkezik, a követelés tőle nem behajtható. Leveles Zoltán 2010. december 8-án követelését a felperesre engedményezte.

A felperes keresetében kérte, azok fedezetelvonó jellege miatt az alperesek között létrejött szerződések vele szembeni hatálytalanságának a megállapítását és a III. - IV. r. alperesek kötelezését a követelése kielégítésének a tűrésére. Kérte továbbá egy, az ügyben keletkezett 2009. március 6-án kelt nyilatkozat és egy tényvázlat érvénytelenségének a megállapítását is.

Az I. r. alperes a kereset teljesítését nem ellenezte, míg a III. - IV. r. alperesek annak elutasítását kérték.

Az elsőfokú bíróság ítéletével megállapította, hogy az ingatlan 2/8 részére valamint a G. T. Kft. és a T. M. Kft. I.r. alperes üzletrészére kötött adásvételi szerződések a felperessel szemben hatálytalanok és kötelezte a III. - IV. r. alpereseket annak tűrésére, hogy a felperes jogerős fizetési meghagyásokkal megítélt követelése az ingatlan és az üzletrész tulajdoni illetőségekből kielégítést nyerjen. Ezt meghaladóan a keresetet elutasította.

Az elsőfokú bíróság az ítéletének indokolásában kifejtette, hogy a felperes az I. r. alperessel szemben jogerős fizetési meghagyással megítélt követelését nem tudta végrehajtani, arra az I. r. alperes fedezettel nem rendelkezett, így a felperes kielégítési alapját a szerződések elvonták. A szerződések hozzátartozók között jöttek létre, így a Ptk. 203. §-ának (2) bekezdése szerint az alperesek rosszhiszeműségét és a szerződések ingyenességét vélelmezni kellett. Az elsőfokú bíróság megállapította, hogy - tekintettel az I. r. alperes és a III. - IV. r. alperesek között folyamatban volt

másik eljárás adataira is - a szerződések nem voltak ingyenesek. A rosszhiszeműség törvényi vélelmét a III. - IV. r. alpereseknek azonban nem sikerült megdönteni. A szerződéseket készítő ügyvéd tanúvallomásával ellentétben F. Gy. és T. B. tanúk előadása azt támasztotta alá, hogy a III. és IV. r. alperesek 2008. őszén már tudtak az édesapjuk adósságairól. Alátámasztotta ezt L. Z. előadása is és a szerződést készítő ügyvéd azon nyilatkozata, amely szerint a szerződések megkötésekor az I. r. alperes és a házastársa kapcsolatának a megromlásáról még nem esett szó. A perbeli szerződések megkötésekor tehát a III. és IV. r. alperesek tudtak a tartozásról, a jóhiszeműségük nem került bizonyításra, így a felperes keresete e tekintetben megalapozott volt, az érvénytelenség megállapítása iránti keresetek teljesítése azonban a jogai megóvásához nem volt szükséges, ezért azok elutasításra kerültek.

A III. és IV. r. alperesek fellebbezése folytán eljáró másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság ítéletét a perköltség viselése tekintetében részben megváltoztatta, egyebekben pedig helybenhagyta.

A jogerős ítélet indokolása szerint az eljárás során az ingyenesség vélelme sem került megöntésre. A hivatkozott másik perben ugyanis az I. r. alperes vételár megfizetése iránti keresete azért került elutasításra, mert a teljes bizonyítóerejű magánokiratba foglalt szerződésekkel szemben az I. r. alperes nem tudta bizonyítani a vételár kifizetésének az elmaradását. Abban a perben tehát az I. r. alperesnek kellett volna az iratokhoz fűződő, ebben a perben pedig a III. és IV. r. alpereseknek a jogszabályon alapuló vélelmet megdöntenie. Az ingyenesség Ptk. 203. §-ának (2) bekezdése szerinti vélelmének a megdöntéséhez azonban a szerződési nyilatkozatok önmagukban nem elegendőek, a jogszabály éppen ezekkel a szerződésben foglalt állításokkal szemben állította fel a vélelmet. A III. és IV. r. alpereseknek tehát bizonyítaniuk kellett volna a visszterhességet, kötelezettségüknek azonban nem tudtak eleget tenni, ezért a szerződések relatív hatálytalansága a jó- vagy rosszhiszeműségtől függetlenül is megállapítható volt.

A jogerős ítélettel szemben a III. és IV. r. alperesek terjesztettek elő felülvizsgálati kérelmet, amelyben kérték annak hatályon kívül helyezésével az elsőfokú bíróság ítéletének a megváltoztatását és a kereset elutasítását. Másodlagosan az elsőfokú bíróság ítéletére is kiterjedő hatályon kívül helyezés mellett kérték az elsőfokú bíróság utasítását új eljárás lefolytatására és új határozat meghozatalára.

A felülvizsgálati kérelem indokolásában kifejtették, hogy az engedményesként fellépő felperes részére a Pp. 84. és 85. §-ai alapján nem lett volna illetékfeljegyzési jog engedélyezhető. A

tényállás teljes körű feltárásához elengedhetetlen lett volna annak vizsgálata, hogy Leveles Zoltán rendelkezett-e a kölcsönszerződésekbe foglalt pénzüsszeggel és ha igen akkor azt miért, mikor és milyen körülmények között adta kölcsön az I. r. alperesnek. Kérdéses az is, hogy az I. r. alperes az általa felvett összegeket mire fordította.

Álláspontjuk szerint az I. r. alperessel szemben folyamatban volt ügyben meghozott jogerős ítélettel a szerződések visszterhességének az anyagi jogereje beállt, kirívóan jogszabálysértő, téves mérlegelésen alapult tehát a másodfokú bíróság ezzel ellentétes döntése. Jogszabálysértő, hogy a bíróság annak ellenére sem vette figyelembe a másik ügyben hozott jogerős ítéletet, hogy ezen ügy előkérdésének tekintette. A másodfokú bíróság téves álláspontja szerint a felek nyilatkozatai, az okirati bizonyítékok és az okiratszerkesztő ügyvéd tanúvallomása, valamint az ezekre alapított jogerős ítélet nem alkalmas az ingyenesség vélelmének a megdöntésére. Ez a hivatkozás már önmagában megkérdőjelezi az eljárás felfüggesztésének a rendeltetését. A Pp. 3. §-ának (3) bekezdése szerinti kioktatásra még a felfüggesztés előtt került sor, így alappal gondolhatták az alperesek, hogy a jogerős ítéletet követően a szerződések visszterhes voltát egyéb módon már nem kell bizonyítaniuk.

Előadták, hogy az okiratszerkesztő ügyvéd, C. C. és B. G. tanúk vallomása egybehangzóan támasztotta alá a IV. r. alperes előadását, míg a többi tanúk ellentmondásba keveredtek. A III. és IV. r. alperesek mindezzel rosszhiszeműségük vélelmét megdöntötték, nem nyert bizonyítást, hogy tudtak vagy tudniuk kellett volna a szerződések megkötésének időpontjában az édesapjuk tartozásairól. Az ítélet alapjául szolgáló vallomásokat olyan tanúk tették, akiknek közös célja volt, hogy miután az I. r. alperestől vagyonna már nem számíthattak - az I. r. alperes közreműködésével - az I. r. alperes családtagjaival fizettessék ki az I. r. alperes tartozásait.

A felperes felülvizsgálati ellenkérelme a jogerős ítélet hatályában való fenntartására és a III. - IV. r. alperesek perköltségben történő marasztalására irányult.

A felülvizsgálati kérelem nem megalapozott.

A jogerős ítélet az ügy elbírálásához szükséges mértékben feltárt és helyesen megállapított tényállásból helytálló jogi következtetéseket vont le, azokkal a Kúria is egyetértett, jogszabálysértés nem történt.

A felperes részére engedélyezett illetékfeljegyzési jogról szóló jogerős végzés a Pp. 270. §-ának (2) és (3) bekezdése szerint nem

tartozik a felülvizsgálattal támadható határozatok körébe. Az elsőfokú bíróság egyébként nem tette lehetővé ezzel a határozattal a felperes számára a költségmentes perlést, nem sértette meg a Pp. 84. §-ának (3) bekezdésében foglaltakat. Nem lehetett vitás - az akkor hatályban volt Pp. 321. § (1) bekezdése alapján - az, hogy a jogerős ítélet hatályával rendelkező jogerős fizetési meghagyások alapján az I. r. alperesnek milyen összegű tartozása áll fenn a felperessel szemben. Mindezt egyébként az I. r. alperes adós el is ismerte, szükségtelen lett volna ezért L. Z. teljesítőképességének, illetve a közte és az I. r. alperes között létrejött szerződések körülményeinek a vizsgálata. Közömbös volt az is, hogy az I. r. alperes más személyektől milyen összegű kölcsönöket vett fel és az is, hogy a felvett összegeket mire fordította. Mindez semmiben sem érinthette azt a tényt, hogy az I. r. alperesnek a fennálló tartozását vissza kell fizetnie.

A felülvizsgálati kérelem egyebekben a jogerős ítéletbe foglalt mérlegelést, az annak alapján megállapított tényállást vitatta. A felülvizsgálati eljárás során azonban általában nincs helye felülmérlegelésnek, a bizonyítékok ismételt egybevetésének és értékelésének. Erre csak a tényállás feltáratlan volta, vagy a bizonyítás körébe vont bizonyítékok nyilvánvalóan okszerűtlen, iratellenes mérlegelése adhat alapot.

A Ptk. 203. §-ának (1) bekezdése szerint a fedezetelvonó szerződés azzal szemben, akinek a kielégítési alapját részben vagy egészben elvonták hatálytalan, ha a másik fél rosszhiszemű volt vagy reá nézve a szerződésből ingyenes előny származott. Hozzá tartozók által kötött fedezetelvonó szerződés esetén az ingyenességet és a rosszhiszeműséget - a Ptk. 203. §-ának (2) bekezdése szerint - megdönthető törvényi vélelem mondja ki. A hozzá tartozók közötti szoros kapcsolat, érdekazonosság és az ennek folytán fennálló bizonyítási nehézségek miatt a jogszabály tehát a szerződő felek kötelezettségévé teszi annak bizonyítását, hogy az általuk megkötött szerződés ténylegesen is visszterhes volt és a szerződéskötéskor a felek jóhiszeműen jártak el.

A másodfokú bíróság a jogszabálynak megfelelően, a bizonyítékok helyes értékelésével állapította meg, hogy a III. és IV. r. alperesek a visszterhesség vélelmét nem tudták megdönteni. A IV. r. alperes - I. r. alperes eladó nyilatkozatával ellentétes - nyilatkozata, az alperesek között létrejött szerződések és egyéb okiratok valamint az okiratokat szerkesztő ügyvéd tanúvallomása valóban alkalmatlan a vélelem megdöntésére. A szerződő felek a köztük fennálló érdekazonosság és a közös cél, a fedezet elvonása érdekében az okiratokat a nekik megfelelő tartalommal állítják ki és minderről az azt készítő ügyvédet vagy tájékoztatják, vagy nem. A jogerős ítéletben kifejtetteknek megfelelően a fedezetelvonó szerződések esetén a törvényi vélelem mindig az okiratba - akár

teljes bizonyítóerejű magánokiratba vagy közokiratba - foglalt szerződéssel szemben áll fenn, így annak megdöntésére az okirat nem lehet alkalmas.

Az alperesek közt folyamatban volt perben az alperesek között már érdekellentét volt és nem állt fenn törvényi vélelem az ingyenességre, így a jogvita az okiratnak a Pp. rendelkezései alapján meghatározott bizonyító ereje alapján is elbíráلható volt. Ennek az ítéletnek az anyagi jogereje azonban a Pp. 229. §-ának (1) bekezdése szerint nyilvánvalóan nem hathat ki erre a perre, az abban a perben részt nem vett felperessel kapcsolatos jogviszonyra. Utal a Kúria azonban arra is, hogy a jogerős ítéletek és az I. r. alperes állításai következetesek voltak, hiszen az I. r. alperes mindkét perben egyezően állította, hogy az ellenértéket nem kapta meg, csak a III. - IV. r. alperesekkel szemben indított perében ezt az állítását nem tudta kellőképpen bizonyítani.

A III. és IV. r. alperesek a Pp. 3. §-ának (3) bekezdése szerinti tájékoztatást megkapták, tudták, hogy mit kell bizonyítaniuk. A felfüggesztésre nem ok nélkül került sor, hiszen abban a perben elvileg akár felmerülhetett volna olyan tartalmú bizonyíték is, amely valóban alkalmas a törvényi vélelem megdöntésére. Ez nem következett be, de a bíróságnak nincsen olyan kötelezettsége, hogy - prejudikálva a várható döntést - a bizonyítottság pillanatnyi állásáról is tájékoztassa a feleket. Mindezt már a felek jogi képviselőinek kell felmérnie és értékelnie.

A jogerős ítéletben megállapítottaknak megfelelően a szerződés hatálytalanságának a megállapításához elegendő az, ha a III. és IV. r. alperesek az ingyenesség vélelmét nem tudták megdönteni. A Kúria azonban egyetértett az elsőfokú bíróság megállapításaival is abban a tekintetben, hogy a rosszhiszeműség vélelme sem került megdöntésre. A már kifejtetteknek megfelelően ugyanis ebben a perben nem a felperesnek kellett volna az alperesek rosszhiszeműségét igazolnia vagy az alpereseknek a rosszhiszeműséget kétségesse tenniük. A vélelem megdöntése akkor következik be, ha a III. és IV. r. alperesek a jóhiszeműségüket hitelt érdemlő módon bizonyítják. Ennek bizonyítására a támadott okiratok, az azokat szerkesztő ügyvéd tanúvallomása és a nem sok konkrétumról nyilatkozó tanúk vallomása nem volt alkalmas. Az alperesek magatartása ugyanis már önmagában aggályos volt, mert az I. r. alperes minden előzmény nélkül, hirtelen ruházta át gyermekeire valamennyi vagyontárgyát és ezzel teljesen vagyontalanná vált éppen akkor, amikor a vele szembeni követelések érvényesítésére számíthatott. Mindennek semmiféle ésszerű és elfogadható magyarázata nem merült fel a nyilvánvaló fedezetelvonó szándékon kívül.

Téves a III. - IV. r. alperesek álláspontja, mert fel sem merült,

hogy a felperes - vagy F. G. és T. B. - az I. r. alperes családtagjaival kívánná visszafizettetni az I. r. alperes tartozását. A felperes célja a perindítással nem volt más mint az, hogy követelése kielégítése végett az adós I. r. alperesnek a tartozás fedezetéül szolgáló vagyonát vonhassa végrehajtás alá, az ahhoz ingyenesen és rosszhiszeműen hozzájutó családtagoktól. Ez a vagyonrész ugyanis sosem volt a III. - IV. r. alpereseké, csak azért került hozzájuk, mert az I. r. alperes azt a fedezetelvonás szándékával átruházta rájuk. A felperes ennek megfelelően - az alperesek megállapodását elfogadva - a ráépítéssel érintett tulajdoni hányadra a követelését nem is tartotta fenn.

A Kúria a kifejtettekre tekintettel - a Pp. 274. §-ának (1) bekezdése szerint tárgyaláson kívül meghozott határozatával - a jogszabályoknak megfelelő jogerős ítéletet a Pp. 275. §-ának (3) bekezdése alapján hatályában fenntartotta.

A Pp. 270. §-ának (1) bekezdése értelmében a felülvizsgálati eljárásban is irányadó Pp. 78. §-ának (1) bekezdése szerint kötelezte az eredménytelen felülvizsgálati kérelmet előterjesztő III. - IV. r. alpereseket a felperes javára a 32/2003. (VIII.22.) IM rendelet 3. §-ának (2), (5) és (6) bekezdése alapján a ténylegesen végzett ügyvédi tevékenységgel arányosan megállapított - és a 4/A. § (1) bekezdése szerint ÁFÁ-val növelt összegű - ügyvédi munkadíjból álló felülvizsgálati eljárási költség megfizetésére. Kötelezte továbbá a III. és IV. r. alpereseket az Itv. 74. §-ának (3) bekezdése alapján alkalmazott 6/1986. (VI.26.) IM rendelet 13. §-ának (2) bekezdése, valamint 15. §-ának (1) és (3) bekezdése alapján az illetékefeljegyzési joguk folytán le nem rótt felülvizsgálati eljárási illeték állam javára történő megfizetésére.

Budapest, 2014. március 18.

Dr. Kollár Márta s.k. a tanács elnöke, Dr. Puskás Péter s.k. előadó bíró, Tamáné dr. Nagy Erzsébet s.k. bíró

Szné

A kiadmány hiteléül:
tisztviselő